

FRA

E

idar

TIL

E

ian

EN GÅRDS- OG SLEKTSHISTORIE

Forord

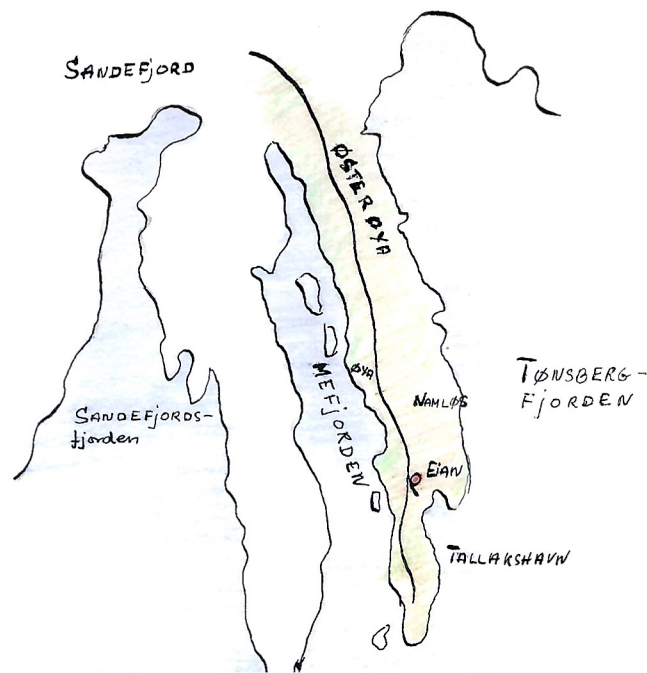
a jeg selv er født og oppvokst på gården Brian, var det ganske naturlig for meg å velge nettopp denne oppgaven. Dessuten skulle man tro at det var ganske enkelt å fortelle om et sted der man daglig går ut og inn. Det viste seg imidlertid at det slett ikke var så enkelt likevel. Men kanskje nettopp derfor har det vært et meget interessant arbeid. Og for ettertiden vil det utvilsomt være morsomt og kanskje rett og slett verdifullt å ha samlet alle disse opplysningene på ett sted.

Den eldste historien har jeg funnet i Lorens Berg's „Sandeherred“. Dessuten har arkivkonsulent for norsk lokalhistorisk institutt, H. K. Schutter, (som er i ferd med å utarbeide en ny bygdebok for Sandar) vært så elskverdig å hjelpe meg med endel detaljer. Videre har jeg fått noen opplysninger hos Sørenskriveren i Sandar og fra Statsarkivet i Oslo. Min far, Kristian Flakonsen, har så gitt meg stoff til resten av oppgaven. Sammen har vi ved hjelp av hukommelse, gamle skjøter og papirer forsøkt å komme fram til et tilfredsstillende resultat.

Gårdens beliggenhet

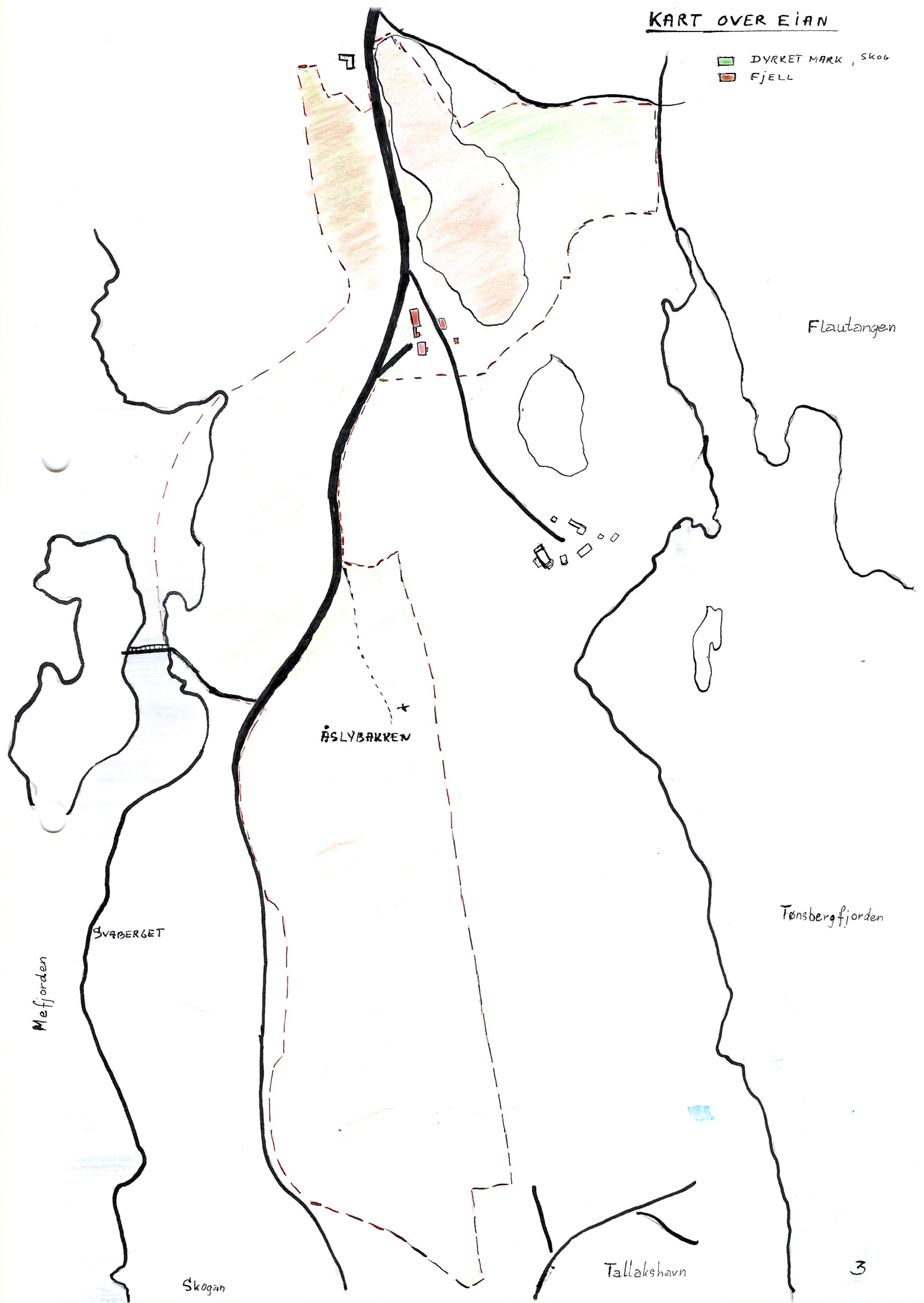
Følger man hovedveien fra Sandefjord utover Østerøya, vil man finne Eian gård ca. 9 km fra byen. Som en ekte bondegård, karakteristisk med sitt hvite framhus og røde løve, ligger den der omkranset av en herlig natur. En rik flora, et livlig dyreliv, morsomme geologiske formasjoner og fjord- idyll har gjennom århundrer satt sitt preg på stedet.

På samme måte som de fleste gårdene i Sandar, har også Eian fått navn etter sin beliggenhet. Gården ligger på et eid mellom to fjorder - Mefjorden og Tønsbergfjorden. På gammalnorsk var navnet Eistar som er flertall av eid. I 1528 fikk gården navnet Eyda og Eida, i 1593 Eyden, i 1604 Eiden, så Prene og Eidane. Den siste formen ble beholdt helt opp til 1920, da fikk gården sitt nåværende navn Eian.

KART OVER EIAN

- DYRKET MARK, SKOG
- FJELL

Gårdens historie

Den opprinnelige gården er i dag delt i to, nemlig Nordre Eian og Søndre Eian. Når delingen egentlig fant sted er det ingen som vet helt nøyaktig; men det er trolig at den fra middelalderen til ca. år 1700 var en gård. På 1500 tallet var den adels-gods og hørte med til Manvik-godset som fra reformasjonstiden av og utover eides av den rike fru Gyrohild Fadensdatter. Fra 1599 til 1683 var gården krongods, deretter arbs kongen den til Gyldenløve. Etterat gården var blitt delt, fortsatte den i over 100 år å være grevgods.

I 1715 bygget Paal Sigfredssøn haloparken av jorda. Men da han bodde i Tallakshaen, er det mest sannsynlig at det ikke ble bygd hverken framhus eller uthus på Eian før i 1740. Da overtok Tor Olsson gården. Han var sønn av Ola på bruk II. Det fortelles at han og broren Hans delte den opprinnelige gården mellom seg. Mye tyder på at denne historien er sann, da også Øya, som tidligere hadde hørt til under Nambløs og ligger ca 2½ km innenfor Eian, den dag i dag er delt mellom de to gårdene.

Først i 1874 ble gården selveie. Da kjøpte skipper Lars Andersen skjøtet av Treschow for 1200 spd. Etter hans død var det enken, Trine Kristine, som drev gården.

I 1889 solgte hun den imidlertid til sønnen, Ludvig Theodor Larsen. Men han beholdt gården bare i ett år. Det var broren, Anders, som overtok og som kom til å drive gårdsbruket helt fram til 1896.

Grensene rundt Eian har i årenes løp ikke forandret seg stort. Det eneste som er blitt solgt fra, er eiendommen Håvet og 3 hytteomter. Dessuten gikk det bort 3 mål da hovedveien ble lagt om. Den hadde tidligere gått tvers over gårdsplassen, men ble altså forandret i 1932. Gårdens samlede areal ble da på ca 350 mål.

Håvet

Den lille husmannsplassen Håvet hørte til under Eian helt til Petra Pettersen kjøpte stedet i 1923. Navnet kan tyde på at det engang har vært en offerplass her, men det fins ingen bevis på at denne teorien er riktig. De som bodde på Håvet betalte en årlig avgift + at de hjalp til med litt gårdsarbeid. Den første familien som bodde der har en lang og merkelig historie bak seg:

Øst for Åslybakken (se kart s. 3*) kan man den dag i dag finne noen gamle, mosegrodde stener som ligger i en klynge. Det er restene av en liten stue som engang lå her. Familien fikk bo i denne stua mot at den hjalp til på gården. Mannen, Anders, nektet imidlertid å utføre det arbeidet han

var blitt pålagt. Som skaff for dette, huset
daværende eier av gården, Trine Larsen, med
å sette fyr på hele huset. I frykt for at
denne planen skulle bli satt ut i livet, rømte
hele familien i nattens mulm og mørke. De
fikk lov til å slå seg ned i byggerhuset
i Tallakshavn. Mens de bodde her, satte Andreas
opp et lite hus på "Svaberg" ved Mifjorden.
Han bygde helt inntil fjellet slik at naturen
selv kom til å danne den 4. veggen i denne
litt uventlige boligen.

Bian gård skiftet så eier i 1889.
Han var litt blidere stemt over for Andreas
og familien hans og lot dem bygge på
Håvet. Testeseddelen ble skrevet og de ble
enige om en årlig avgift på 6 kr.

Slik ser det i dag ut der hvor Andreas Akelsen
bodde med familien sin.